

Universitätsbibliothek Paderborn

V. P. Gasparis Druzbicki, Societatis Jesu, Opera Omnia Ascetica

Aucta Duobus Opusculis De Effectibus, Fructu, Et Applicatione Sanctissimi
Missæ Sacrificii, Et De Sublimitate Perfectionis Religiosæ. Catalogum
Tractatum Asceticorum Omnium Vicina Post Dedicacionem Pagina
Indicabit

V. P. Gasparis Druzbicki, Societatis Jesu, Provisiones Senectutis, Per Tres
Partes Distributæ - In quibus raræ ac penenecessariæ Veritates, cum
omnibus Christi fidelibus, tum potissimùm Gratiarum Cœlestium,
lucrorumque æternorum avidibus, quâ theoreticè, quâ practicè
proponuntur

Druzbicki, Kaspar

Ingolstadii, 1732

VD18 90066391

Provisio 2. Ad Justitiarum imperfectarum perfectionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45462

PROVISIO II.

Ad Justitiarum imperfectarum perfectionem.

CONSIDERA hanc esse miseriam nostram, quam diu in hoc pulvere gradimur vitæ fragilis & mortalis, quòd non tantum multa passim peccemus, sed etiam ipsas nostras perfectiones imperfectè, diligentias negligenter, fervores tepidè, bonitates minus benè, Divino oculo iudice operemur, fallentes non rarò, neque parùm nosmetipsos. Hoc nisi ita esset, ut quid Dominus minaretur, se accepto tempore Justitias iudicaturum? ut quid Apostolus diceret: *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum: etenim qui iudicat me Dominus est?* ut quid diceret alius Apostolus, in Iudicio Dei, iustum vix esse salvandum? ut quid diceret deprecans Deum David. *Non intres in Iudicium cum servo tuo Domine, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens, etiam scilicet Justus?* ut quid Sanctus Job dicit. *Si justus fuero non elevabo caput, & peti- tit, in inferno potius abscondi, quàm in Iudicium ejusdem adduci?* Ut quid denique Isaias affirmaret: *Facti sumus ut immundus omnes nos: & quasi pannus menstruat & omnes justitiæ nostræ.* Quocirca Job justissimè simulque humillimè confitetur de se. *Quantus sum ego, ut respondeam Deo, & lo- quar verbis meis cum eo? Qui etiam si habuero quid- piam justum, non respondebo, sed iudicem meum de- precabor.* Et dat rationem subdens. *Si fortitu- do queritur, robustissimus est: si æquitas Iudicii, nemo audet pro me testimonium dicere. Si justificare me voluero, os meum condemnabit me. Si innocen- tem ostendero, pravum me comprobabit.* Ergo ex

Job. 10. 15.

Isa. 64. 6.

Job. 9. 14.

Ibid. v. 19.

mente tantorum Sanctorum, si ad rigorem Examinis districti Judicis veniant justitiæ nostræ, nec fidere iis possumus, & timere iis debemus. Si eas vel à Christi meritis atque gratia, vel à miseratione Divina separaverimus.

Quo posito benè prudentis consilii est, justitias suas benè suspectas habere, & timere, ne iis dicat Christus Dominus illud. *Non invenio opera tua plena coram Deo meo*, semper autem & inquirere & habere adhibereque rationes, quibus suæ plenitudini reddantur, seu quibus ad perfectionem justitiæ perducantur. Tales enim Dominus & desiderat, & commendat fervos, cum ait. *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam*: nempe completam & perfectam: quoniam ipsi saturabuntur ejus plenitudine, quando dabit eis Dominus, *ut dies pleni inveniantur in eis*.

Hoc verò omnibus quidem Dei servis curare consultum est: at consultissimum iis, cui jam vident propter ætatem & elapsam & devexam, non posse non esse sibi Tempus breve & reliquum, non posse Dominum longè abesse, sed potius prope esse, talibus enim, nisi de numero factuarum Virginum sint, incumbit promptè, & vel de nocte media consurgere, lampadesque non solum ornare, nec solum accendere, verum etiam & in primis quidem oleo implere. Cujus rei præstandæ antequam aliquas ponam praxes, præmittam aliquas utiles necessariasque observationes.

Prima eaque fundamentalis observatio desumpta ex D. Thoma. *Perfectionis & perfectorum proprium esse, omnia perfectè elaborare, quod nisi fiat à perfectionis sectatoribus professoribusque*

eorum opera, quantumlibet ex substantia sua sint, videanturve perfecta, non erunt revera perfecta. Ex hoc proinde surgit.

Secunda Observatio. Vulgatissimum esse, eorum qui perfectionem quærunt & amant, errorem in eo: quòd ambitiosissimè, magna, grandia, atque ut illi vocant Heroica & perfecta, mirabilia, & oculos mentesque omnium rapiencia, operari queant & gaudeant, in eoque & summam, & praxim perfectionis ponant, nihil de eo, parumvé aliquid solliciti, ut quidquid laborant, perfectè elaborent. Cùm tamen juxta sapientes, & juxta ipsissimam veritatem, proprium sit perfectorum & perfectionis, perfectè operari. Alibi hoc argumentum fusiùs tractatum est, hic ejus locus non est. Sit interim.

Tertia Observatio. Alterius erroris, quem etiam perfectionis cupidi sæpè errant: nimirum, quia magis volunt multa operari, quàm benè: malunt numerum, quàm valorem operum, quod perinde est, ac si quis mallet multos obolos, quàm unum aureum, multa vasa testea, quàm solido ex auro unum factum habere. Atqui certò certius est, apud omnes rectè æstimantes, maximèque apud ipsum Deum: Minimum, & Naturâ specieque suâ licet vile opus, perfectè elaboratum, esse præstantius atque pretiosius, pluribus operibus bonis, at non benè, non, inquam, perfectè elaboratis. Hic perfectorum error, à spirituali quadam evaritia profluit, quâ volunt citò & multùm coram Deo ditari, sed in modo ditescendi errant, nam uti dixi, coacerant multa testea vasa seu opera meritaque volunt potiùs, quàm unum auro solido gemmisque factum

ctum

Prov. 13. 12.

Etum, obliti illius proverbii. *Substantia festi-
nata minuetur: quæ autem paulatim colligitur ma-
nu, multiplicabitur.* Quocirca, qui hoc inter
detrimenta vitæ suæ ponunt, si pauca & lentè, sed
perctè elaborant, hi hunc errorem depoant opus
est magisque credant Divino, quàm suo sensui.
Deo enim non placet multitudo filiorum (ope-
rum) inutilium, plusque ipsa Sapientia æstima-
vit ac probavit duo minuta à paupere vidua missa
in gazophylacium, quam multorum profusam
pecuniam, affirmans, eam plùs omnibus de-
disse, non plus numero, sed plus animi dantis
pretio, quoniam Deus devotione pascitur & de-
lectatur, non numero, & non attendit ad quan-
tum, sed ex quanto, neque acceptat verba, sed
adverbia.

Quarta observatio. Opera nostra alias bo-
na & præclara de se, infici tamen solere potissi-
mum. 1. Vel quia ipse operans, non satis est
gratus Deo, eo quòd non satis etiam sit purga-
tus coram ipso. 2. Vel quia intentione non sa-
tis purâ defecataque operatur. 3. Vel quia an-
gusto, ignavo, illiberali animo affectuque) quod
sine devotione dicimus) operatur. 4. Vel quia
non secundum debitas operior circumstantias
operatur. 5. Vel denique quia non usque ad
consummationem operatur.

Quamobrem qui vult perfectionem in fru-
moribus operibusque & consequenter in se, vi-
taque sua obtinere, opposita quinque adhibet
in operando media. 1. Nitorem & munditiem
cordis. 2. Puram & ab omni creatæ portione
intuitu liberam, in solumque Deum proprie
Deum directam Intentionem. 3. Diligentissimam

mum, ferventissimum, liberalissimum animi in agendo conatum & affectum. 4. Debitarum circumstantiarum omnium nexum. 5. Et denique ultimam finalemque operationi & operi manum, quandoquidem in suo sacrificio quod Holocaustum vocant, neque unguam, neque caudam, neque pilos deesse vult Deus noster.

Quinta observatio est, unicam tantum rem agere, non autem plures simul. Nam pluribus intentus, minor est, neque sufficit ad singula sensus. Et experientia novimus, quod dum aliquid primum agimus, & interim etiam aliquid aliud esto leve expedire veluti obiter volumus, ab illo primario opere nostram attentionem abduci, in hac autem levicula actione defigi: estque hæc illusio non infrequens, insipiens, & perfectioni operum nociva proinde vitanda.

Sexta observatio. Etsi unica solum agenda res & actio sit, agat tamen eam totus homo, & non unicam vel alteram parte potentiæque sui. Sic enim unum opus bonum, poterit simul & semel pluries agere, quod alioqui semel tantum egisset Exempli gratiâ. Orat quis horas canonicas flectendo, aut stando, aut sedendo, aut ambulando, si ad orandum tantum applicat mentem, seu rationum & voluntatem, & linguam, solam mente & linguam orabit, at si etiam ad orandum sua intentione, applicabit oculos quibus legit, aures quibus audit, manus quibus tenet aut volvit librum, pedes quibus vel stat, vel flectit, vel ambulat, os & pectus quibus respirat, reliquasque sui partes, quibus inter actionem orationis illius utitur, toties iste horas suas orabit, quot erunt

erunt variorum membrorum ab eo simul exercitæ actiones inter orandum, mente vel lingua. Hæc enim ab intentione & applicatione dependent volentis, & vim habent. Quod melius patebit ex observationibus sequentibus.

Ad hanc autem adhuc addo alium sensum, usumque hujus observationis præsentis: etenim hac observatione, qua totus homo agit quando agit, non tantum possumus unum opus pluries simul agere, modo explicato: sed etiam possumus plura simul opera disparata & distincta agere, absque detrimento actionis principalis & per se ad agendum assumptæ. Exempli gratiâ. Orat quis canonicas horas modo dicto. ad hanc actionem expediendam, sufficit mentem & linguam cum cæteris suis modis adhibere. ambulatio, flexio, libri tentio aut volutatio, respiratio, aliarumque partium & potentiæ exercitatio, ad horarum recitationem est de se impertinens: ergo ista omnium concomitantium actionum varietas, potest ad alios aliosque fines juxta arbitriumque voluntatis humanæ applicari, atque ad eos exerceri: sicut potuit ad horarum canonicarum recitationem intentione simili dirigi. Quare ore & mente horas dicet, ut satisfaciat obligationi, standi vel flexendi; laborem, dabit animæ purgatorii; respiratio aspirabit ad Deum ut dilectum, & sic ad alios. Neque opus est, inter recitationem horarum, has omnes applicationes in memoria actualiter volvere, id enim esset contra quintam observationem, sed eas sufficit semel initio fecisse, neque mutatione interrupisse. censebuntur enim virtualiter durare, dum durabunt actiones ipsæ applicatæ.

Septim

Septima observatio est Augustini de operibus nostris, quòd & illa loqui possint, nosque per illa loqui possumus. Habent enim & illa linguam suam, & possunt à nobis adhiberi, pro lingua aut cordis animique motu. Sic quærenti ex nobis alicui homini, ubi sit veniale vinum? possumus hoc narrare voce, possumus intenta in locum manu, possumus ostensa hedera, potest hoc ipsa met exposita præstare hedera. Sic iram internam, non sola voce, sed etiam contracta fronte, aspectu torvo, minitante manu, possumus eloqui, seu manifestare. Sic ipsi, imò verò maximè Deo ipsi, non sola lingua, nec sola mens, nec solum cor loquitur, loquuntur etiam genua flexa, oculi elevati, tensa brachia sublata junctæque palmæ. Quemadmodum etiam Deus ad nos non tantum voce loquitur, loquitur etiam rebus & operibus, adeoque omnis res, omne opus Dei, lingua est Dei. Mugiant tonitrua in aère, nonne loquitur nobis se esse terribilem & timendum? dat beneficia? nonne ait nobis, dilige me: quoniam bonus sum? &c. Ita tot sunt linguæ Dei, quot creaturæ, quot opera manuum ejus. Pari ratione & nos sumus instructi infinitis instrumentis loquendi cum Deo, eique sensus mentis nostræ explicandi. dummodo non desit intentio & applicatio, voluntatis nostræ liberæ. quæ una potest omnem rem, omnemque actionem suam animare, ut loquatur DEO quidquid vult, laudem, amorem, timorem, adorationem, subjectionem, gloriam, gratiarum actionem; pœnitentiam, admirationem, desiderium, fidem, spem, sustentiam, resignationem, obedientiam, humilitatem, orationem, postulationem &c. Sicut enim oro Deum pro sanitate

Habet similem sensum etiam Ambrosius lib. 1. in Offic. C. 41. Habet & sanguis vocem suam, quæ clamat ad Deum.

corporis, quando illi verbaliter dico. Sana me Domine ab infirmitate mea. ita quoque id ipsum ab eo peto, quando pauperi stipem do hac, imperandi intentione, aut quando injuriam condono.

Sic, quando ambulationis, aut scriptionis, aut externæ laborationis meæ gressus, motusve manus, calami, instrumenti facio, ut me coram Deo tot vicibus humilem, quot gressus faciam, tot sine dubio erunt humiliationis actus, quot pedum gressus, quot manus calamique motus. non minus, quàm si vel corde solo, vel etiam ore repetere sapitùs sapitùsque. Domine propter te, vilifico me. Dómine vilis & vilitas sum &c. Habent enim opera linguam suam, seu possunt nos, nostrá voluntate, operibus nostris dare linguam suam.

Sic pro beneficio accepto à Deo, possunt agere gratias, non corde tantum aut linguá, verum etiam victoriá aliquá nostri, in finem gratias agendi Deo. si verbi gratia, non obsequar curiositati oculorum vel aurium, si non obedientiæ ad Prælatum aut regulam faciam. In enim omnia opera loquentur Deo gratias, melius etiam, quàm si lingua tantum, aut cor diceret ipsum.

Addo; hac eadem ratione posse nos omni creaturam etiam brutam & inanimatam, omni que ejus actiones, vires, partes, circumstantiæ facere loquentes, Deo gloriam & honorem gratiarum actionem, postulationem, adorationem, obedientiam, humiliationem, & omnis generis affectiones dignas Deo, tam pro nobis quàm aliis, quàm pro seipsis. Cujus rei lucul

tum exemplum est, Canticum trium puerorum
Benedicite omnia opera Domini Domino. Et Davi-
 dis Psalmi plures, nominatim *Laudate Dominum*
de calis. Adhuc addo: hac eadem ratione, posse
 nos omni actione nostra, (imò & aliena per nos
 ad id directâ, quantum ex nobis) disponi ad gra-
 tias Dei actuales & habituales, disponi item ad
 Sacrificium Missæ Sacramentumque, dummodo
 animentur ista intentione, & ad gloriam Dei fiant,
 diriganturque ea intentione, ut insuper dispona-
 mur per eas ad fines prædictos gratiarum, com-
 munionum, contritionis, satisfactionis pro pec-
 catis aut Animabus purgatorii &c. &c.

Dan. 3.
Psal. 148.

Octava observatio. præcedentes illustrans &
 fundans est, tenendam esse naturam, potestatem,
 vastitatem comprehensionemque nostræ liberæ
 voluntatis, ejusque usum & praxim simul, sci-
 endam & exerendam exercendamque. Volun-
 tatis ergo nostræ tanta est vastitas, & capacitas, &
 natura, & potestas, ut quantumcunque & quo-
 cunque voluntate nostrâ liberâ intendimus, eo
 etiam ejusdem activitate & actione pertingamus.
 idem enim & unum ista in voluntate nostra sunt,
 aliquid vel aliquo intendere, & eodem actione
 pertingere. Itaque si voluntas libera extendit se
 intentione sua tantum ad tres verbi gratiâ ulnas,
 actio ejus etiam tantum trium ulnarum & ad tres
 ulnas erit. at si intenderit & porrexerit se ad cen-
 tum milliaria, etiam actione centum milliaria com-
 plectetur: quia voluntatis intendere, est actione
 pertingere. ita ut non ulterius actione pertingat,
 quam intendat, nec ulterius intendat quam per-
 tingat. Estque hoc soli voluntati nostræ liberæ
 proprium: aliæ enim potentix nostræ id non ha-
 bent.

bent. Non enim possumus auditui vel visui nostro præscribere, ut non nisi ad tantum spatium audiat, videatvé. sed sæpè citra, sæpè ultra extenditur, quàm volueramus. At voluntatis intentio & ejusdem actio adeò commensurantur invicem, ut altera alterum nihil excedat. Hac voluntatis nostræ proprietate in intendendo scire uti in spiritali negotiatione, & vitâ & acquisitione perfectionis atque augmento, singularis artis est, maximi fructus, modici laboris. Solus enim est hic labor, Intendere. Sit in hoc liberaliter assiduus, assiduèque liberalis, imò avarissimè avarus lucrorum spiritualium conquisitor: & sine dubio tantum lucrabitur atque ditescet, quantum intendet.

Deut. 11. 24.

Josu. 1. 3.

juxta illud Domini dictum ad populum suum, quemcunque locum calcaverit pes vester, vester erit, quousque enim sese pedes voluntatis nostræ intentione extendent, eodem efficacitate & lucro profectuque pertingent.

Nona observatio. In via & vita & negotiatione spiritali (tam verbi gratiâ in expiandis peccatis, quàm in supplendis imperfectionibus, quàm in compensandis omissis, quàm in conquiendis magnis meritorum & profectuum lucris) sciendas & adhibendas esse artes quasdam compendiosas seu breves, quoad laborem, amplas autem & vastas quoad fructum. Sunt enim in vita spiritali etiam viæ compendii, per quas qui currunt præveniunt sæpe multos, & consummatæ in brevi explent tempora multa. eoque perveniunt in perfectione, & meritorum, atque virtutum, & gratiarum Dei opulentiâ, quo plerique per multos & annos & labores, vel nunquam, vel vix perveniunt. Tractavi hoc argumentum aliàs: nunc

2. Reg. 18. 23.

et consummatæ in brevi explent tempora multa. eoque perveniunt in perfectione, & meritorum, atque virtutum, & gratiarum Dei opulentiâ, quo plerique per multos & annos & labores, vel nunquam, vel vix perveniunt. Tractavi hoc argumentum aliàs: nunc

locus

locus non est, tantum attexo istas compendii vias aliquas, seu dictamina ampla & vasta.

Tale ergo est. 1. Continuum suimet abnegationem & perditionem quærere & exercere. Suimet dico, nempe Amoris, sensus, honoris, excellentiæ ac libertatis iudicii que proprii. Ut homo in nulla re seipsum quærat, sibi vè faveat, maximè in puncto honoris & famæ contra cuius amorem, curam, tutelam, quanto animosius depugnârit, tantò celerius proficiet copiosiusque. Qui hoc punctum in ultimos annos vitæ spiritualis rejiciunt, valde tam se, quàm alios seducunt. puniuntur à Deo tarditate & parcitate profectus: tepiditate spiritûs, aliisque incommodis, quorum fontes alibi deteguntur. Ab hoc certe ordiri nos conversionem nostram docet Dominus toties dicens. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum. Qui amat animam suam perdet eam.* Proinde qui hoc studium differendum putant, Christi doctrinam corrigunt, suam ignaviam nutriunt.

*Luc. 9. 23.
Matt. 16. 25.*

2. Præsentia Dei studium assiduum & accuratum. Efficacissimum verò ad profectum divitiarumque spirituales instrumentum, quod quia vulgò est laudatum & explicatum, & melius experimento discitur, quàm verbosa commendatione, sit satis hoc de eo dixisse: Dei amati & dignè appetiati jugem memoriam, esse acceleratæ & supremæ sanctitatis, perfectionisque fodinam.

3. Vitæ communis & Observationis regularum omnium ad literam, inverecundum (liceat ita loqui) & cæcum ad respectus humanos studium. Hac via incedere tutissimum Religioso præsertim. Neque est ad juvenes amandum, sed à senioribus quàm maximè observandum: eos

enim maximè decet, quorum vita veluti viva regula omnibus esse debet. Et omninò absurdum est, ut veterani ab Junioribus indignentur aliqui agi, præter communem disciplinam, ipsi autem permittant sibi, & velint permitti, ut possint impune esse, supra, extra, contra disciplinam. Quod est per omnia subjectus Regulis (scriptis aut vivis nihil refert) & communi disciplinæ ad mortem hic sine iudicio ad beatam vitam admittetur. Non enim in ejus quidquam reperietur actionibus quod jam ab ipso DEO non sit canonizatum per regulas.

4. Dictamen amplum & vastum simulque compendiosum est. Ordinaria opera, sed non ordinario modo, non perfunctorio, non ex officio, non ad oculum, non ad præmium, verum exactissimo modo & dignè Deo facere. Grande dictamen & præcedenti consimile.

5. Est Obedientia & dependentia in omnibus etiam minimis animi designationibus & motibus à directione Superiorum Patrumque Spirituum: instar simplicissimorum parvulorum. Ita ut Majoribus anima conscientiaque sic pateat quomodo vasa crystallina in lucem adducta, transparentibus. Quantum sit sanctitatis compendium & perfectionis in hoc dictamine nosse qui cupit, experiri velit.

6. Est Resignatio in Dei omnem secundum quascunque condiciones voluntatem, tam circa nos, quam circa quascunque creaturas, pro beneplacito suo ordinantis. Ita sine nostra voluntate in omnibus simus, præter quàm in hoc uno, omnia juxta Dei voluntatem, propter ipsam Dei voluntatem velimus. De hoc pluribus alibi.

nec semel dictum à me. Nihil attinet repetere. Plura etiam dictamina non addo, longior enim est hæc provisio, quàm voluisssem, quanquam hæc una, etiam sequenti, imò fors & sequentibus subserviet.

Ex dictis colliget quisquis justitiarum imperfectarum perfectionem supplere desiderat, quibus cum praxibus, quibusque artibus & observationibus ad hoc tendere oporteat. 1. Dabit enim operam, ut omnia perfectissimè elaboret. 2. Ut opera sua, sive maxima, sive minima ex se sint, maxima modo operandi faciat. 3. Ut si fortè multa perfectè elaborare non possit, elaboret pauca, elaboret vel unum. certus, plus Deo & gloriæ & gustus, itemque sibi meriti & profectus esse ab uno perfectè elaborato opusculo, quàm à multis, sed non perfectis. 4. Ut puro corde, pura intentione, pleno studio & affectu, pleno omnium debitarum circumstantiarum comitatu, adusque finem, seu vitæ, seu operandi cum perfectione modi peragat. 5. Ut in agendo nec multiplex, nec festinus sit: neque restuet ad hoc, ut multa in arcto tempore perficiat, sed omnia tempus habeant, neque alia aliis obstrepant. Optimè tempus collocat, quisquis illud in singulis operibus suis perfectè consummandis collocat, perdit autem non lucratur tempus, qui non quam benè, sed quàm multa faciat attendit. Res tibi serviant, non tu rebus. itemque tempus est (& sit) propter res atque actiones, non contra. Vulgo dicitur & benè. Quod citò fit, malè fit, seu citò perit. Et quid duos lepores uno cane, captat simul, neutrum capit. 6. Dabit etiam operam, ut totus agat. Sic enim

F 3 mul-

multiplicabit opera & lucra, labore vel nihil vel penè omninò nihil multiplicato. 7. Anime etiam non tantum seipsum, nec tantum opera sua, sed res omninò omnes, earumque operationes in suum Spiritualem fructum Deique obsequium, & gloriam. Idque voluntatis & intentionum ejus usu quàm vastissimo & capacissimo. Ad hæc autem sectetur vias compendii. Denique per hæc omnia illud intendat, ut (præter alias intentiones) justitiarum suarum imperfectio perficiatur, & sua plenitudo in quantum ab ea deficiunt, impleatur & etiam super impleatur.

PROVISIO III.

Ad fecunditatem perfectionis & meritorum in operibus.

Considera; quod si quid ad Provisionem Senectutis pertinet, hoc certe pertinet, ut qui se in declivi ætatis videt, in hanc se præcipue curam effundat, ut quæcunque interea operatur, operetur quàm perfectissimè, ac per hoc etiam, quàm fecundissimè, Et quidem ad hoc propositum non deest nobis Divina incredibilis ac faciendum nobis bene liberalitas, dummodo nos in eâ acceptandâ nobis, & Deo non desimus. Præterquam enim, quod unis iisdemque operibus & operationibus, tum præterita expiare peccata, tum præteritas bonorum imperfectiones supplere, insuper etiam nova lucra, hoc est novos profectus facere, nova merita comparare possumus, & quidem in ea excellentia atque copia, in quantam sese nostræ voluntatis extendere studuerit intentio. Quocirca, quæcunque in

duabus